

História: O vojnových reparáciách Nemecka

- CZ24 News | 20. listopadu 2022

Na parížskej konferencii, ktorá sa konala 9. novembra až 21. decembra 1946 si 18 víťazných štátov antihitlerovskej koalície bez účasti ZSSR a Poľska (USA, Veľká Británia, Francúzsko, Albánsko, Austrália, Belgicko, Československo, Grécko, Dánsko, Egypt, India, Juhoafrický zväz (od roku 1961 JAR), Juhoslávia, Kanada, Luxembursko, Holandsko, Nový Zéland a Nórsko) podelilo medzi sebou nemecký majetok, ktorý sa dal považovať za reparácie. Ako náhradu za škody spôsobené lúpežnou vojnou muselo Nemecko platiť dvadsiatim štátom sveta, vrátane Egypta a Nového Zélandu.

Ešte počas Jaltskej konferencie vo februári 1945 štáty antihitlerovskej koalície určili objem reparácií, ktoré musí po vojne zaplatiť Nemecko. Bolo rozhodnuté, že, na rozdiel od ustanovení Versailleskej zmluvy z roku 1919, nové reparácie nebudú finančné, ale materiálne.

Na Postupimskej konferencii (17. júla - 2. augusta 1945) boli odsúhlasené objemy i forma reparácií v prospech ZSSR a Poľska. ZSSR pripadol nemecký majetok v sovietskej okupačnej zóne, plus štvrtina demontovaného zariadenia zo spojeneckých zón: 10 percent bezodplatne, 15 percent výmenou za dodávku potravín a uhlia do spojeneckých zón.

Reparácie pre Poľsko mali byť vyčlenené zo sovietskeho podielu samotným ZSSR. Mali mať hodnotu približne 15 percent zo všetkých materiálnych hodnôt, ktoré boli z Nemecka vyvezené.

Účastnícke štáty mali v Paríži určiť stupeň škôd, ktorý bol spôsobený ich štátom a občanom, a určiť výšku reparácií. Bolo prijaté rozhodnutie vytvoriť spojeneckú reparačnú agentúru (IARA) s ústredím v Bruseli, ktorá bude zodpovedná za rozdelenie nemeckého majetku medzi štáty. Všetkých 18 účastníkov malo dostať materiálnu kompenzáciu z okupovaných zón USA, Veľkej Británie a Francúzska po odrátaní podielu ZSSR z týchto území.

Do zoznamu nemeckého majetku, ktorý podliehal odobratiu, víťazi zaradili zlaté a menové rezervy, umelecké diela a ukradnuté kultúrne cennosti v iných štátoch, ktoré mali prejsť reštitučným procesom. Ostatný majetok Nemecka bol rozdelený na dve kategórie: A a B. K reparáciám kategórie B patrili: priemyselné zariadenia, obchodné loďstvo, vodná a riečna doprava; do kategórie A patrilo všetko ostatné.

Každá kategória mala svoj systém vydávania, na základe čoho napríklad Juhoafrický zväz počas rozhovorov znížil v kategórii B svoj podiel do 0,1 % (spočiatku mu patrilo 1 %), aby si navýšil príslušné reparácie v kategórii A do 0,7 %. Najviac reparácií získali hlavní spojenci antihitlerovskej koalície - USA, Veľká Británia a Francúzsko.

Veľká Británia

Kategória A - 28 %

Kategória B - 27,8 %

USA

Kategória A - 28 %

Kategória B - 11,8 %

Francúzsko

Kategória A – 16 %

Kategória B – 22,8 %

Ďalších sedem štátov, ktoré okupovali Nemecko, ako aj India, dostali od 1,5 % do 9,6 % reparácií rôznych kategórií. Najmenší podiel dostal Egypt – 0,05 % a 0,2 %.

Téma je opäť otvorená

Naposledy ju otvorilo Poľsko, keď to v deň 83. výročia jeho napadnutia Nemeckom (1. 9. 2022) vyhlásil šéf hlavnej vládnej strany Právo a spravodlivosť (PiS) Jaroslaw Kaczyński. Varšava hovorí o sume približne 1,3 bilióna eur. O nemecké reparácie sa však usiluje aj Grécko, ktoré má túto tému opätovne otvorenú už najmenej desať rokov. Jeho nároky sú tiež nemalé, pohybujú sa do tristo miliárd eur. Kým nemecké stanovisko voči Poľsku sa zatiaľ podobá na striktné nie, voči Grécku sa zdá byť menej razantné.

Zpracoval: Vladimír Mikunda/FB Armadni Magazin